

Sənəti ilə məktəb yaradan aktyor

O, yüz il öncə, 1924-cü il iyunun 7-də Bakıda dünyaya gəlib. Deyilənlərə görə, atası ona Şöklü Məliyin şərəfinə bu adı verib. Məlik Dadaşov ailədə üç qardaşın kiçiyi, evin sonbeşiyi olub.

Atası Yusif Nobel qardaşları ilə birlikdə çalışmışdı. Özü də neft buruqlarının sahibi idi. Arxivlərdə qalmış bunu təsdiq edən sənədlər sovet hakimiyyəti illərində onun başının belası olur. 1937-ci ildə Yusif Dadaşovu Sibirə sürgün edirlər. Haqsız ittiham olunanların əksəriyyəti kimi o da sonralar bəraət alır...

Anası evdar qadın idi. Ailəsinin qayğısını çəkir, üç istedadlı oğul böyüdüdü. Sonralar ailənin böyük oğlu Salman Dadaşov aktyor olur. "Onun böyük ürəyi" filmində Oqtay rolunu Salmanı tanıdır. Uzun müddət Sumqayıt teatrına rəhbərlik edir. Ailənin ortancıl övladı Süleyman Dadaşov da istedadlı musiqiçi idi, qarmonda, pianoda gözəl ifa edirdi. Ancaq o, bu bacarığını yalnız ailə məclislərində göstərirdi. Riyaziyyat müəllimi idi. Universitetdə dərs deyirdi.

Məlik Dadaşov uşaqlıq illərindən incəsənətə meyilli idi. Amma orta məktəbi bitirəndə sənədlərini Tibb İnstitutuna (indiki Azərbaycan Tibb Universiteti) verdi. Qəbul olundu. Tələbə kimi dərslərə iştirak etməyə başladı. Ancaq ürəyi onu başqa sahəyə - teatr sənətinə, səhnəyə çəkirdi. Böyük Vətən müharibəsinin başlaması Məlik Dadaşovu nə tibbi təhsilini tamamlamağa, nə də könlünün səsini dinləyib incəsənət aləminə keçməyə qoydu. O, 1941-ci ildə cəbhəyə yollandı. 1943-cü ildə döyüşdə beynindən zədə aldı. Müalicəsi uzun sürdü. Məlik Dadaşov müalicədən sonra hərbi hissələrdə musiqiçi kimi fəaliyyət göstərdi. 1945-ci ildə müharibədən qayıtdı. Və qəlbinə yatan sənətin ardınca getdi... 1945-ci ildə Gənc Tamaşaçılar Teatrında aktyor kimi işə götürüldü. Bu sahədə ali

təhsil almaq arzusunu da gerçəkləşdirdi. Azərbaycan Teatr İnstitutuna (indiki Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti) Adil İsgəndərovun sinfinə daxil oldu.

1945-ci ildə Zaqatalada yenidən açılmış teatrda səhnə fəaliyyətinə başladı. Gənc aktyor həmin teatrda əsas rolların ifaçılarından biri oldu.

Məlik Dadaşov 1950-ci ildə Teatr İnstitutunu bitirdi. Məşədi Əzizbəyov adına Akademik Dram Teatrında (hazırda Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı) işə başladı. Həmin teatrda ilk dəfə "Ailə namusu" tamaşasında oynadı. İstedadı və peşəkarlığı aktyoru bu teatrda da tezliklə fərqləndirdi, tanıtdı və məşhurlaşdırdı.

Yüzdən artıq tamaşada rol aldı. "On ikinci gecə", "Canlı meyit", "Fərhad və Şirin", "Sənsiz", "Nağıl başlananda" və digər tamaşalarda ona həvalə edilən rolları elə oynadı ki, izləyən hər kəsi heyran qoydu.

Məlik Dadaşov onlarca filmə çəkildi. "Axırıncı aşırım"da Qəmlə, "Dəli Kür"də Molla Sadiq, "Koroğlu"da Bolu bəy, "O dünyadan salam"da Şeyx Nəsrullah, "Birisə gün gecə yarısı"nda Nəriman Nərimanov, "Bir məhəlləli iki oğlan"da Nazif, "Ulduzlar sönür"də general Mehmandarov, "26 Bakı komissarı"nda Əzizbəyov, "Müsaibə götürən adam"da Niyaz xan və digər rollar aktyor Məlik Dadaşovun adını kino tariximizə əbədi yazdı. Müəllimi Adil İsgəndərov "Axırıncı aşırım" filmində Kərbəlayi roluna görə ona verilən mükafatdan imtina edərək "Bu mükafat Məlik Dadaşova düşür, Qəmlonu yaratdığına görə" dedi.

Məlik Dadaşov həyatda çox ayrılıqlar görsə də, onu ən çox sarsıdan qızının ölümü oldu. İkinci evliliyindən dünyaya gəlmiş iki qızından biri gənc yaşlarında xərçəng xəstəliyindən dünyasını dəyişdi. Məlik Dadaşov "Mən artıq yaşaya bilməyəcəm" dedi...

Aktyor dördüncü övladının - Gülnarənin anası ilə 1964-cü il İncəsənət Universitetində işləyərək tanış olmuş, 1966-cı ildə ailə qurmuşdu. Atasını özünə həm də yaxın dost, sirdaş bilmiş Gülnarə xanım müsahibələrində Məlik Dadaşovun yaradıcılığı boyu iki rol - erməni rolunu, bir də "Ölülər"də Şeyx Nəsrullahı oynamaq istəmədiyini söyləyib: "Şeyx Nəsrullahı ona görə oynamaq istəməirdi ki, özü axır vaxtlar namaz qılırdı. Deyirdi, mən Allaha ibadət eləyirəm, amma "Ölülər"də Allaha qarşı çıxıram. "Fəryad" filmində isə düşmənlə obrazı yaratmalı idi. Bu rolunu heç oynamaq istəməirdi".

Bu filmin tamaşaçıları erməni hərbiçisinə olan nifrətlərini rolun ifaçısına da yönəldirdilər. Hələ "Fəryad" filminin premyerasında Məlik Dadaşov yaxınlığında öyləmiş tamaşaçıların söyüşünü eşidirdi.

Nə istedadı, nə məşhurluğu ona sənətdə əngəl yaradanları çəkəndirmədi. Məlik Dadaşov uzun illər çalışdığı teatrdan elə uzun çəkişmələr səbəbindən ayrıldı. Aktyor arabir bəzi rollarla səhnəsinə çıxdığı Səməd Vurğun adına Rus Dram Teatrına direktor göndərildi. İki il sonra, 1991-ci ildə isə həmin teatrdan təqaüdə çıxarılması adı ilə uzaqlaşdırıldı.

Bundan sonra işəmiyə keçirdi, iki ay xəstəxanada yatdı. Məlik Dadaşovu müalicədən sonra Həsənağa Turabov yenicən Milli Dram Teatrına dəvət etdi. O, artıq yalnız aktyor deyil, həm də rejissor kimi fəaliyyət göstərməyə başladı. Bir müddət sonra öz istəyi ilə teatrdan ayrılıb yalnız müəllimlik fəaliyyəti ilə məşğul oldu.

İllər boyu gördüyü haqsızlıqların gətirdiyi mənəvi sarsıntılar səhhətinə mənfi təsir göstərmişdi. Bir gün yenə Tədris Teatrında tələbələrle "Arşın mal alan"ı məşğ edirdi. Baş ağrıdığı üçün tələbələrə zalda oturub mizan verirdi. Amma birdən səhhətini unudub ayağa qalxdı ki, verdiyi epizodu necə canlandırmalı olduğunu tələbəyə göstərsin. Müvazinətini itirdi. Yıxılında gicgahı yaxınlıqdakı stolun küncünə dəydi. Xəstəxanaya aparılan aktyor altı gün sonra, 1996-cı il dekabrın 2-də vəfat etdi.

Görkəmli kino və teatr aktyoru, Xalq artisti, Dövlət mükafatı laureatı Məlik Dadaşov Azərbaycan teatr və kino sənətində özünəməxsus yol keçdi. Bənzərsiz aktyorun oynadığı rollar yalnız tamaşaçı sevgisi qazanmadı. Həm də bu sənəti seçənlər üçün baxdıqca, dinlədikcə dərs alacaqları bir məktəb oldu.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"